

pre-definits, els models ideològic i sensacionalista? Potser sí.

Entre aquests apareixerà més tard el periodisme informatiu, amb la finalitat de satisfer la curiositat de les noves classes socials o, si es volgués dir així, de la classe mitjana, que es convertirà en la columna vertebral dels sistemes occidentals del segle XX.

Com ja he anunciat prèviament, no pretenc convertir aquesta tesi doctoral en un manual sobre l'aparició dels models de diaris, i aquesta línia de treball ens porta a estudiar, en definitiva, els models ara existents com a resultat històric de l'evolució de les grans línies esmentades fins ara: la ideològica, la sensacionalista, i la informativa/interpretativa.

El Doctor Casasús i Xavier Roig, autèntics definidors d'aquestes classificacions, indiquen que, respecte al primer model, hi trobaríem, entre d'altres, L'Unità, L'Osservatore Romano; el model sensacionalista (o popular/sensacionalista), amb els exemples de Bild Zeitung, France Soir i el Daily Mirror. Els exemples de diaris informatius/interpretatius vindrien donats per La Vanguardia, El País, Le Monde, La Repubblica, Herald Tribune i Il Corriere della Sera. Es podria actualitzar aquesta relació recordant l'aparició de Mundo Obrero (ideològic); Claro (sensacionalista) i El Independiente i El Mundo com a informatius/interpretatius durant els recents anys, encara que ara només quedi El Mundo.

Atenció als híbrids

Hi ha diaris, però, que no s'ajusten a aquests paràmetres i que Casasús i Roig van qualificar com a "híbrids". Així, trobaríem que Diario 16 i El Periódico de Catalunya (i potser ara fins i tot El Mundo), correspondrien a una classificació de sensacionalista/informatiu, pel fet d'incorporar particularitats d'aquests dos models fins fa poc difícils de casar.

ABC seria un altre diari híbrid qualificat com a "informatiu/opinió (o ideològic)".

És difícil trobar dos diaris amb un model estrictament idèntic¹¹, perquè encara que identificats com a informatius/interpretatius, trobem successives diferències entre Le Monde, El País i La Vanguardia com per poder escriure sobre elles. Malgrat tot, és del ben cert que les línies mestres són comunes i fins i tot observem una certa estratègia gràfica paral·lela fruit, sens dubte, de l'evolució de les noves tecnologies de la informació.

El model de diari informatiu/interpretatiu correspondria a un tipus de rotatiu basat en el periodisme d'explicació, en la valoració de l'actualitat, la documentació i l'anàlisi de causes

¹¹. La Mañana podria ser un d'aquests casos estranys ja que durant el període 1985-1988 va prendre com a model original El Periódico de Catalunya de tal manera que qualsevol modificació gràfica d'aquest, era immediatament incorporada pel diari lleidatà, segons va manifestar-me personalment el seu antic director Josep Ramon Correal.

i antecedents. Aquesta introducció definitòria tan encertada procedeix, com no, del doctor Casasús¹², no és una resposta immediata als mitjans àudio-visuals, com ara sí la donarien en un joc de "feed-back" els diaris sensacionalistes/informatius (Diario 16 i El Periódico de Catalunya, per exemple), i serà considerat el model de les classes cultes i influents de la societat que trobaran en ell un element informatiu de "prestigi", d'aquí que també se'ls conegui per aquest adjectiu. També se'ls podria qualificar de "diaris de referència"¹³

Evolució del model informatiu/interpretatiu

El model informatiu/interpretatiu pateix un canvi a partir dels anys seixanta i setanta, però no pels avenços dels àudio-visuals, dels que no dependrà per justificar-se, sinó per la renovació tecnològica, factors interns de la indústria de les arts gràfiques, com ara la informatització de tot el procés de pre-producció i el tractament de continguts a través de la incorporació de la imatge al text i, per últim, mercès a la

¹². Casasús, 1989: 46.

¹³. Ens referim a la qualificació que el Comitè Internacional de Comunicació, Coneixement i Cultura de l'Associació Internacional de Sociologia va donar l'any 1981 a una línia d'investigació internacional sobre el tema Comunicació i Producció de la Realitat, que intentava investigar els mitjans catalogables dins d'una categoria de "diaris d'élite, de prestigi i de qualitat", és a dir, diaris que servien de referència cultural i política a certs segments de la població que, globalment, podrien ser qualificats com a creadors d'opinió pública. José Vidal Beneyto va dirigir l'investigació a l'Estat espanyol i el fruit final es va materialitzar en el llibre El País o la referencia dominante, Barcelona: Mitre, 1986.

notable millora en el procés de postproducció; és a dir, la impressió pròpiament dita, que experimenta un revolucionari avenç gràcies a la qualitat oferida per l'offset en color, qüestió en la qual també convinc amb Casasús.

El model de diari informatiu/interpretatiu experimenta un canvi substancial a Europa durant els anys vuitanta mercès a la incorporació dels avenços tecnològics, sí, però també degut al fet que s'ofereixen nous productes periodístics al lector, de la mà de l'especialització i de l'assumpció d'àmbits informatius nous com ara els temes d'investigació i de precisió, molts cops presentats com a suplementos, i la cobertura informativa d'amplis serveis.

LA VANGUARDIA, una diari informatiu/interpretatiu necessitat d'un gran canvi

El diari de la família Godó va passar l'any 1989 de ser un periòdic gris i difícil de llegir, a ser un diari "d'imatge suau (...) i de gran legibilitat" com apunta a la seva tesi doctoral Armentia Vizquete¹⁴.

El cas de La Vanguardia ens permet constatar que estem davant d'un dels grans reptes de la premsa catalana i espanyola que ha estat resolt amb un gran èxit entre els lectors i els publicitaris segons ha posat de manifest la pròpia empresa amb proves dels controls de difusió.

El gran repte consistia en redissenyar La Vanguardia perquè passés de ser un diari de disseny simètric, gris i uniforme i d'influència germànica, en paraules de Casasús recollides per Armentia, a configurar-se com un periòdic més viu, asimètric (actiu davant del lector, afegiria jo) i de contrast, més clar, "d'inspiració mediterrània"¹⁵.

Dos anys d'intens treball a càrrec d'un equip format per Francec Noy, Josep Maria Casasús, Manuel Lamas i Carles Pérez de Rozas, en col.laboració amb els dissenyadors Walter Bernard i Milton Glaser, dels Estats Units d'Amèrica, van permetre d'oferir al seu públic un producte de grafisme intel.ligent, inspiració oberta

¹⁴. Armentia, 1991: 478

¹⁵. Armentia, 1991: 478.

i amb una dinàmica periodística més definida que abans. En resum, semblava un altre diari sense deixar de tenir la personalitat de la històrica La Vanguardia.

Queden lluny els diferents models que ha tingut La Vanguardia quan tenia els tallers al carrer Pelai i, abans, al carrer de les Heures. Recordem-los.

La primera La Vanguardia tenia habitualment 24 planes, moltes per l'època (1881), encara que el seu tamany era ben petit: 20,3 per 13,1 cm, passant set anys després al format estàndard, de 44 per 29 cm, ja a l'any 1888, en el moment en què Carles Godó i Pié es fa càrrec del diari de forma absoluta i deixa de ser el portantveu del Partido Constitucional de la Província¹⁶. La capçalera es fa ressò del canvi de direcció periodística. Comença una nova etapa empresarial que no ha tingut cap sotrac, tret de la Guerra Civil espanyola.

A partir d'aquest moment La Vanguardia segueix una de les pautes clàssiques del periodisme americà que es la d'oferir els textos en format de columnes, en aquest cas a quatre columnes.

La guia de La Vanguardia durant els primers anys d'aquesta etapa va ser el mític The Times, però hem de recordar, com hem assenyalat ja al capítol d'introducció històrica d'aquest periòdic, que la personalitat de l'empresari i dels successius directores van anar convertint-la en un model únic, especialment

¹⁶. Tasis - Torrent, 1966: 140.

per la utilització de fotografies, el fitxatge de bons professionals i l'ample quadre de col.laboradors literaris i polítics.

A més --ho he dit ja en el capítol referent a l'evolució tècnica i tecnològica de La Vanguardia--, s'ha de tenir en compte que aquest diari va ser un dels més innovadors en incorporar moltes de les novetats de la indústria de les arts gràfiques fins l'extrem que a la llarga va haver de buscar-se un altre local pels tallers, aquesta vegada molt lluny del centre de Barcelona, al Poblenou, l'any 1965.

No va ser fins l'any en què es va inaugurar l'Exposició Universal del 1929 que la línia gràfica del diari va caure en mans d'un especialista, en aquest cas del francès Franz Schuwer, que va dissenyar la capçalera, donant-li un aire internacional i una imatge pròpia que encara dura, si bé matisada.

El primer suplement gràfic fet amb gravat al buit apareix el mes d'octubre d'aquell any, encetant el prestigi del diari com a portador d'il.lustracions del món en un moment en què Espanya enregistra una crisi política de dramàtiques conseqüències i enmig d'un aflorament de diaris, petits diaris, que feien difícil la supervivència empresarial.

La professionalització empresarial i la infraestructura tècnica van permetre que La Vanguardia arribés als 200.000 exemplars de difusió a la dècada dels anys trenta.

Passada la Guerra Civil espanyola, en què tècnicament no hi va haver canvis, va venir una molt gris postguerra amb una dictadura de ferro que, fins i tot, imposava directors.

La primera novetat tipogràfica la trobem l'any 1961¹⁷, en aparèixer un suplement en gravat al buit i color que numèricament coincidia amb les primeres i darreres planes del diari. Més que de suplement, hem de parlar de planes especials perquè sols sortien els diumenges, encara que aquesta pràctica no va tenir caràcter habitual fins mesos després.

La primera gran modernització de la segona meitat del segle va venir amb l'elecció d'Horacio Saénz Guerrero com a director de La Vanguardia, que va ser qualificat anys més tard per Joan Tapia, posteriorment també director, com l'autor de "la recuperación del talante (del diari)"¹⁸, com ens recorda el doctor Armentia.

La modernització tecnològica ja ha estat explicada en el capítol corresponent, però ens interessa assenyalar que el model de diari va anar millorant a mesura que s'incorporaven als tallers la rotativa Wifag-60 (1974), i una altra rotativa de gravat al buit Albert Frakental TR4, un any després, encara que la composició de textos es fes, durant anys, amb plom i tipografia clàssica.

¹⁷. Exactament l'11 de juny amb motiu de la Fira de Barcelona.

¹⁸. Tapia, Joan, "Un diario liberal para las clases medias", La Vanguardia, Barcelona, 10 de febrer de 1991, p. 7.

A principis dels vuitanta el diari s'incorpora al món de la informàtica de la mà d'ATEX, encara que els periodistes van seguir escrivint amb màquines convencionals durant un temps, per donar un marge perquè el gruix de l'empresa de La Vanguardia pogués assumir aquesta revolució.

A partir de l'any 1983 La Vanguardia ja no utilitza el plom i això permet l'entrada directa a l'ordinador central de les cròniques dels corresponsals i dels col.laboradors.

Més endavant, en el moment de tabular les dades del treball de camp, es veurà la incidència d'aquests avenços en el contingut informatiu del diari.

L'any 1985 s'imprimeix amb rotatives d'offset (Wifag-07) i també això hauria d'incidir en el model, com s'intentarà d'esbrinar a través de l'examen exhaustiu de 12.000 notícies.

La rapidesa de la impressió i la velocitat en rebre missatges informatius condicionen de tal manera l'antiga La Vanguardia que l'empresa va decidir l'any 1987 la creació de l'equip de treball que hem apuntat abans i que seria el responsable de la posada a punt d'un model basant-se en totes aquestes innovacions i tenint en compte l'opinió dels professionals i, molt important, la dels lectors.

La vella LA VANGUARDIA

Ha arribat el moment d'analitzar el model de diari de La Vanguardia, d'abans del gran canvi de l'octubre de 1989, en funció de les seves característiques pel que fa a:

- . Portada: gràfica (o primera portada) i portada informativa (o portada real);
- . Ordenació per seccions (temàtica i geogràfica);
- . Criteris de maquetació;
- . Ordenació de l'espai de la plana;
- . Funcions de la imatge (fotografia / infogràfics).

La primera portada, condicionada per la infraestructura tècnica

Durant bona part de la dècada dels ⁷⁵ anys vuitanta presenciem com La Vanguardia manté un model informatiu-interpretatiu de format proper a l'estàndard ("llençol"), amb unes característiques i personalitat pròpia.

El vell model de La Vanguardia, emprat durant bona part de la dècada dels vuitanta fins el gran canvi de l'octubre de 1989, es caracteritzava per la utilització de les primeres planes de gravat al buit com a espai de ⁷⁵ recolzament gràfic de les planes d'informació. Era, en paraules de Allen Hutt i Bob James, una portada "quadrant make-up", dividint la superfície en tres o quatre grans espais ben perfilats, amb perfecta simetria que quadraven com un puzzle¹⁹.

¹⁹. Hutt - James, 1989: 38.

La tipografia no permetia la reproducció gaire fidedigna de les fotografies i de les il·lustracions, la qual cosa obligava a diaris com La Vanguardia a aprofitar part de la seva tecnologia més perfecta pel que fa a la qualitat visual --que ve donada pel gravat al buit-- per donar aquelles imatges considerades més atractives per al lector. ABC és un altre dels diaris històrics que ha seguit -i segueix- aquesta línia de treball, encara que ara ja s'imprimeix en offset.

La portada de la vella La Vanguardia es composava de pocs elements gràfics però de grans dimensions, precisament per destacar davant del lector i recordar-li la intencionalitat del diari malgrat les mancances tècniques de les planes interiors, que no permetien certes demostracions.

Els elements gràfics de la portada eren recolzats per titulars destacats de diferents cossos i famílies amb un breu text a modus de fotopeu²⁰ ampliat (veure plana següent la portada del dia 23 de desembre del 1980).

Les portades gràfiques eren en blanc i negre excepte els diumenges.

En realitat aquesta és una portada gràfica però no la portada informativa del diari, ja que el bagatge de notícies s'oferia a la plana 3, o la 5 cas que n'hi haguessin 4 de gravat al buit.

²⁰. Un "fotopeu" és la composició integradora d'una fotografia amb el seu text explicatiu com a unitat informativa i, fins i tot, amb personalitat independent.

352

La portada de la vella LA VANGUARDIA (23.12.80)

Podem observar la gran proporció de les fotografies, els titulars de destacat cos i les diferents famílies emprades. El text és un simple recolzament informatiu.

80 pags 85% Reducció

LA VANGUARDIA

BARCELONA-1
Martes, 23 diciembre de 1980
Número 35.821

FUNDADA EN 1881
POR DON CARLOS Y DON BARTOLOMÉ GODÓ

Redacción y Admón.: Pelayo, 28
Tel.: 54.530 y 54.781
Teléfono 301.54-54 (20 líneas)
Precio de este ejemplar: 30 pts.

Lotería: desilusión en Cataluña

Almoradí (Alicante), Palma de Mallorca y Zaragoza, primero, segundo y tercer premio, respectivamente, han sido las afortunadas este año en el sorteo navideño, que, por otro lado, trajo la desilusión a Cataluña. Si el pasado año fue Granollers la favorecida por la suerte, un pueblo alicantino recibió ayer los 9.750.000.000 de pesetas, desbancando a las grandes capitales como Madrid, Barcelona y Valencia.

Galicia votó poco, pero votó sí

Sólo el 26'3 del censo votó en el referéndum de Galicia para aprobar el Estatuto de Autonomía. De los votos emitidos, 71'2 fueron afirmativos y el 19'1 negativos, resultado que, en conjunto, no fue muy brillante, pero que ha abierto el camino al citado Estatuto. En la foto vemos cómo el escritor Alvaro Cunqueiro, que pese a su delicado estado de salud, se personó al colegio electoral, entrega su papeleta desde su coche.

Grandes inundaciones en el Norte

La mayor parte del norte de la provincia de Burgos se ha visto sorprendida por grandes inundaciones, desbordándose los numerosos ríos allí existentes. El rápido deshielo de las nieves allí acumuladas en las montañas, causado por las lluvias caídas y el aumento de la temperatura, ha sido factor importante de la catástrofe. En la foto vemos el estado en que quedó una calle y una vivienda de Cormeja. (Fotos: Pérez de Rozas, EFE y AP Europa.)

portada informativa (o portada real)

La veritable portada informativa de La Vanguardia és la que es troba a l'interior i molt sovint presenta una temàtica informativa molt diferent de la portada gràfica numerada amb el número 1.

En l'edició que estem estudiant, la del 23 de desembre de 1980, ja podem comprovar que se'ns ofereix una temàtica absolutament diferent de la que trobem a la portada gràfica (veure plana següent).

Hi ha una sola coincidència, la del sorteig de loteria, però la resta dels elements informatius de la plana 1 de La Vanguardia no tenen res a veure amb els de la plana 3.

A la 1 es parla, a més de la loteria, de les eleccions gallegues i de les inundacions al nord, mentre que a la pàgina 3 hi ha elements informatius referents a l'Iran, ETA i França, més policia a Barcelona, consell de ministres, decret de caixes, visita de la família reial a Estoril i el Teatre Romea.

Això ens permet indicar que l'autèntica portada de la vella La Vanguardia ha estat la de tipografia. Fins i tot hi hauria un altre element a favor de la nostra tesi: des de la plana 1 no hi ha cap referència a l'interior, però sí que trobem aquestes relacions entre la plana 3 i la resta del diari.

Portada tipogràfica de LA VANGUARDIA (plana 3 del 23.12.80)

La realitat és que la tècnica del gravat al buit no permetia recollir les darreres notícies, amb les imatges corresponents, degut al prolongat procés d'assecatge de les tintes emprades i pel tipus de paper, excepcionalment bo, molt adient per aquesta variant de la tipografia, però poc assecant.

Com veurem més endavant, la història d'aquest diari és atapeïda d'exemples d'edicions en què la portada estava dedicada a temes intemporals o notícies de segon ordre, mentre que la portada real, la tipogràfica, venia farcida de notícies de primera categoria tractades amb la professionalitat que ha caracteritzat de sempre aquest diari.

La vella fórmula de La Vanguardia emprava la plana 4 (o la 6) per a donar continuïtat textual a la portada tipogràfica i sols a partir de la pàgina 5 (o 7, cas que n'hi haguessin 4 de gravat al buit) s'incorporava el bloc de col.laboracions amb una gran proliferació de requadres i una de les seccions més llegides del diari, les "Cartas de los lectores", també requadrada. (Veure a continuació la plana 5 del 23 de desembre de 1980).

La nueva política exterior USA

El nombramiento del general Haig para la Secretaría de Estado no podía ser...

Al final, por ejemplo, el incremento de los gastos militares...

Moscu sospecha ya cual pasará por el nuevo estado del Departamento de Estado...

La gran incógnita, sin embargo, que plantea la vuelta a la diplomacia...

De ahí que se habla de que vuelven a surgir vientos atlánticos sobre Europa...

El almirante Nimitz ha sido nombrado comandante en jefe de la Flota del Pacífico...

Un centenario recordado Los ensayos del señor de Montaigne

Los ensayos que Montaigne escribió en su vida...

Montaigne, hijo de un noble, nació en el año 1533...

conocimiento, tanto histórico como geográfico...

Néstor LUJAN

Cartas de los lectores

Los postes de transportes para jubilados

Señor Director: Remuestro con gusto la nota...

El transporte de personas con discapacidad...

El nuevo hospital de San Bernabé, de Berga

Señor Director: Me es grato dar este escrito...

Este nuevo hospital Berga es un gran avance...

El sueldo de los estibadores y de los taquilleros del Metro

Señor Director: En la Vanguarria del 11-10-80...

Me parece a mi demanda y agradezco la información...

Necesidad de semáforos

Señor Director: Me refiero a la obra del carril...

En dicho carril el señor Bix, jefe de la comisaría...

El sueldo de los estibadores y de los taquilleros del Metro

Señor Director: En la Vanguarria del 11-10-80...

Me parece a mi demanda y agradezco la información...

Necesidad de semáforos

Señor Director: Me refiero a la obra del carril...

En dicho carril el señor Bix, jefe de la comisaría...

Aquesta plana ens ofereix un bloc fonamental a La Vanguardia, compost per l'editorial, un article de fons de Néstor Luján i la secció de "Cartas de los lectores", requadrada i ben destacada gràficament per la composició en columnes estretes i la utilització de tipus diferents.

A continuació trobem una altra plana, la 6, que també recull -- recullia-- articles d'opinió juntament amb la secció fixa d'Ero, tan llegida durant anys. Fins a les planes de Cultura no hi trobem gairebé cap article d'opinió fora de les cròniques i dels articles de fons dels membres de la redacció del diari del carrer Pelai.

La vella LA VANGUARDIA respectava els cànons

És en aquest sentit que podem assenyalar que La Vanguardia respectava de bon tros una de les principals característiques dels diaris informatius/interpretatius: la separació ben definida entre informació i opinió a través de les famílies tipogràfiques, de la configuració de textos sense justificació a la dreta --en bandera--, la col.locació de requadres i/o filets, o la utilització d'epígrafs de secció per advertir el lector.

Críteris de maquetació verticals i amodulars

L'ordenació de les planes durant la dècada dels vuitanta es perfilava amb tendència a la verticalitat i ordenació irregular, per no dir amodular, estructurant les planes basant-se en cinc columnes, introduint-hi sis columnes (i fugint dels corondells) una mica més endavant. A més, durant la dècada s'anirà introduint una certa modulació de les planes a través dels treballs d'un dels dissenyadors de la nova --futura-- La Vanguardia, Manuel Lamas, un dels homes que més autoritat té pel que fa a la confecció de diaris de l'Estat espanyol, cosa que s'ha de reconèixer de forma permanent perquè el país no està sobrat de bons professionals.

Al principi de la plana, en la regleta de la capçalera i la data, en tipus destacat i en majúscula, el títol de la secció o seccions. Filets fins separaven les columnes verticalment. Filets negres separaven els textos horitzontalment, com es pot comprovar en la pàgina següent, on aportem una de les planes estudiades, la número 9 del 23 de desembre de 1980.

Els tipus de lletres es presentaven, també, amb una certa manca de coherència, emprant el predomini de tipus de pal sec en textos i titulars, encara que en molts d'aquests darrers casos es recorria, també, a la família Bodoni. Durant la dècada dels vuitanta hi trobem una inclinació cap a la família Times, tant pel que fa a titulars com a textos.

Dins dels textos, a principis dels vuitanta, trobem barreges d'estils com ara les rodones, la negreta i la cursiva.

Observem, en l'edició que estem estudiant, l'esquema de les planes que estan compostes per cinc columnes estructurades verticalment amb les vores externes dedicades a informacions breus o columnes simples.

Les informacions senyeres de la plana estan maquetades a dos o tres columnes.

Les informacions tenen una estructura molt similar: un títol realitzat amb diferents famílies tipogràfiques, sense justificar, donant pas a "títols-bandera", i un subtítol.

En alguns casos hi havia avant-títol, com a introducció i recolzament del títol principal, o com a epígraf geogràfic.

Plana d'informació de LA VANGUARDIA.

Plana 9 del 23.12.80

Un filet superior separa la capçalera de la pàgina (o llegenda del foli), recordant el nom de la publicació, la secció a què corresponen les notícies i la data ben completa, amb el dia de la setmana, el del mes i l'any, a més del número de la plana.

Els textos informatius, a dues columnes els principals i a una columna el tercer dels quatre elements de la plana, estan separats per filets prims i els filets negres s'empraven per separar horitzontalment els temes, com és el cas de la informació titulada "La democracia interna refuerza a UCD" de Nadal Gaya.

Observem que la publicitat de "Calisay" penja dins de l'espai de les tres columnes contractades, perquè no s'havia normalitzat la paginació en funció de mòduls estables.

El text de les informacions comença amb un lead, gairebé sempre a dues columnes i en negreta. A mitjans de la dècada apareix l'entradeta, que provoca una certa confusió entre alguns redactors perquè en certs casos aquest element i el lead són idèntics o molt semblants, com veurem a l'anàlisi del treball de camp.

La signatura i la font, en el cas de les agències, van al final del text informatiu i s'empren titolets --ladillos-- amb certa freqüència. També trobem cròniques dels corresponents a l'estranger signades al principi, per destacar la importància de l'extensa xarxa de col.laboradors d'aquest diari, la principal del periodisme espanyol.

Els paràgrafs dels textos informatius són llargs i els leads, com comprovarem més endavant, són múltiples i/o de sumari, és a dir, amb dos, tres o quatre elements informatius.

No hi ha recursos gràfics ni il.lustracions ni gairebé fotografies, i quan en trobem, es tracta de reproduccions de dimensions petites --que en l'argot professional són qualificades de "fotos-carnet" o "segells"-- o bé apareixen fotografies a dues columnes però d'una qualitat molt baixa per a les tècniques emprades.

L'ordenació del diari per seccions (temàtica i geogràfica)

La Vanguardia ha emprat durant bona part de la dècada dels vuitanta una distribució de les planes per seccions temàtiques i geogràfiques, encara que amb moltes contradiccions internes entre les "fronteres" organitzatives.

L'ordre, cap a principis del període estudiat, venia donat per la portada / plana (o planes) de gravat al buit, per passar a la pàgina 3, o 5, on trobàvem l'autèntica portada informativa que era com una mena de mostrar dels principals temes noticiables, tot fent referències a la plana següent o a les planes de l'interior.

Superat aquest bloc de presentació i de resum valorat de les notícies del dia, es trobaven les planes d'opinió, amb la secció de Tribuna que contenia l'"Editorial", les "Cartas de los lectores" i diferents columnes fixes o de periodicitat ja prevista.

A continuació, la secció de Política, que recollia la informació institucional i dels partits, tant d'abast estatal com nacional català. En la plana següent presentaré la primera plana de cada secció del dia que estem estudiant.

La següent secció estava dedicada a España i, paradoxalment, també estava ocupada per la política, però política de gestió i executiva.

La secció d'Internacional venia a continuació incloent-hi temes polítics especialment, per no dir exclusivament, ja que els temes internacionals de societat eren tractats en d'altres parcel·les del diari.

Després, la secció de Barcelona. Dins d'aquest títol de secció s'incloïen temes culturals, de gestió política catalana i estatal, serveis, crítiques d'art, seccions fixes com ara la d'entrevistes, temes laborals, temes d'ensenyament, temes científics, la subsecció de necrològiques i temes locals.

Amb un cert aire de continuïtat trobem després la secció de Cataluña que més aviat havia d'haver-se titulat "comarques" perquè només informava de temes menors de l'àrea de fora de Barcelona.

Curiosament, la secció de Cataluña ha inclòs durant anys i anys al Principat d'Andorra, un estat independent.

Gairebé de forma quotidiana i continuada, La Vanguardia ha dedicat fins a finals del 1989 una plana permanent a la religió i, més concretament encara que no ho indicava així l'epígraf de secció de la plana, a l'Església catòlica.

A continuació, la secció de Sucesos, seguida per les de Deportes, Cultura, Economía, Espectáculos i el bloc de petits anuncis, per acabar amb la secció de Televisión o alguna secció fixa, com és el cas de l'edició analitzada, a què correspon la secció de

Horizonte, en realitat un reportatge intemporal.

El 23 de desembre de 1980 trobem contradiccions molt evidents en el disseny de les seccions, com és el cas que la notícia sobre les eleccions per a l'estatut d'autonomia de Galícia es va publicar a les planes de Espanya i no a les de Política.

Ordenació temàtica de LA VANGUARDIA

Selecció de primeres planes de cadascuna de les seccions

Aumentan los firmantes del documento «crítico»

Don Juan Carlos recibió ayer a Carrillo

El mundo de esta parte de los españoles políticos

gaceta
¿Es bueno vivir en grandes ciudades?

ELECTRO PARLONET
SOFÁ-CAMA 60x90

Domenech HIGUALO
Español las mejores ideas para elegir

Galicia ya tiene Estatuto de Autonomía

Calpa de todos

Demasiada abstención (73,74 por ciento)

Partido	Votos	Porcentaje	Escaños
PSG	1.000.000	73,74	12
UCD	350.000	25,26	4
OTROS	50.000	3,60	0

COMPRO ORO y PLATA JOYAS y MONEDAS ANTIGUAS PAGO

RESTAURANTE FINISTERRE

Positivo balance del viaje de Suárez a América

Buenas perspectivas en el aspecto económico y prosaica política en la zona del Pacto Andino

El viaje del presidente de Uruguay a América Latina, encabezado por el ministro de Economía, ha tenido un balance positivo en el aspecto económico y prosaica política en la zona del Pacto Andino.

El coronel Mojano sigue en El Salvador

Aún le ha negado abandonar El Salvador y Durruti

El coronel Mojano sigue en El Salvador. Aun le ha negado abandonar El Salvador y Durruti.

Justificación de varios sucesos japoneses

CHALET SUISSE

LES DESA... Fiestas

MUSICA & SONIDO

Diversión y cultura infantil y juvenil

El presidente convocó el sábado una reunión cumbre en El Vilar.

El Consell impulsa la Formación Profesional

El presidente convocó el sábado una reunión cumbre en El Vilar.

Venta de pan en las fiestas navideñas

El presidente convocó el sábado una reunión cumbre en El Vilar.

El gobernador civil anuncia un aumento de la dotación policial

En las próximas tres meses, los patrulleros de a pie volverán a estar en las calles

El gobernador civil anuncia un aumento de la dotación policial.

VIÑAS-OPTICO
DESEA A SUS CLIENTES Y AMIGOS UNAS FELICES FIESTAS Y UN PROSPERO AÑO NUEVO 1981

HERNIADO

SELECCIONE SU LIBRO

Table with columns for book titles and prices.

367

Estudios agrarios para un mejor uso del agua

Comité de desarrollo ordena el programa experimental de la CEE.

Garantizada una notable temporada de nieve

Último 80.000 personas presencian las nevadas en las estaciones invernales.

Una Carta del Reino

Comité de gobierno regional catalán de Cataluña.

Advertisement for 'El buen sabor de las Fiestas' featuring a ham and 'SUPERMERCADO' logo.

Advertisement for 'ALUELOS - ORES PAVIMENTOS' and 'DESESE TENTAR POR LOS GRAMES DEL PISO AMERICANO'.

El Papa irá a Filipinas, Guam y Japón

El papa irá a Filipinas, Guam y Japón.

Manifestación contra la expulsión de seis monjas

Manifestación contra la expulsión de seis monjas.

Advertisement for 'EN ESTAS FIESTAS LLEVE A LOS SUYOS' featuring a Polaroid camera.

Advertisement for 'Polaroid 1000. Fotos al instante sin más rollos.' with a price of 4.995.

367

LA SEMANAL • ESPECTACULOS • VIERNES 14 DE DICIEMBRE DE 1981

Opera en el Liceo
Montserrat Caballé, una «Manon» elocuente

La Generalitat se hace cargo del Romea

BODAS BANQUETES ALMUERZOS DE NOBUCIO
El Regalo
 Avenida 11, Corral de la Fontana
 Tel. 324.144

GRAN TEATRO DEL LICEO
 GRAN OPERA EN 3 ACTOS
 MONTSERRAT CABALLÉ
 MANON LESCAUT
 J. P. COUDERT
 J. P. COUDERT
 J. P. COUDERT

RESTAURANT SHOW
CASARIS
 GRAN COMIDA ESPECTACULO EN INDOCHINA
 Fiestas más espectaculares con música y baile
 Tel. 324.144

EL DILUVIO QUE VIENE
 TEATRO VICTORIA

GRAN OPERA EN 3 ACTOS
381
 FIN DE AÑO
 CALVARIO Y CARNEVALES

TEATRO ITALIA
 Hoy, tarde 8.15, noche 10.45
Violines y Trompetas

LA SEMANAL • PASATIEMPOS • VIERNES 14 DE DICIEMBRE DE 1981

El pre y el contra
Requetestiglas

CRUCIGRAMA N.º 1.207

Los 8 errores ¿Es Ud. observador?

SERVICIO ESTACION
 LES DESEA UNAS FELICES FIESTAS Y UN PROSPERO AÑO.
1981
 Hay de todo

EL TIEMPO
 Meteo confiable

METALACIONES HOCKEY
 C.R. TORRELLA HOCKEY

EL TIEMPO
 Meteo confiable

Algunos datos

LA SEMANAL • HORIZONTE • VIERNES 14 DE DICIEMBRE DE 1981

El C.D. Terrassa, pionero del hockey en España

El pasado domingo atravesó un tiempo de tormenta, tras haberlo cubierto de vez en cuando el equipo de la División de Honor que jugaba sobre hielo.

EL TIEMPO
 Meteo confiable

METALACIONES HOCKEY
 C.R. TORRELLA HOCKEY

EL TIEMPO
 Meteo confiable

Algunos datos

En l'estudi del treball de camp ens trobarem amb casos de veritable sorpresa on un mateix tema es publicava a tres seccions diferents.

En resum, La Vanguardia d'abans del canvi de l'any 1989 era "grisa", punt en què coincideixo amb Armentia Vizquete²¹, amb notables diferències de qualitat entre la impressió de les planes de gravat al buit i les de tipografia clàssica, la qual cosa no tenia perquè no sorprendre al lector en uns moments en què els altres diaris havien incorporat ja l'offset en color a les seves edicions durant la dècada.

Molts cops hi havia indecisió en seleccionar i jerarquitzar les informacions en les planes, la qual cosa eliminava els punts d'interès propis del periodisme modern, que intenta atreure l'atenció del lector a través d'una lectura ordenadament preparada per l'equip directiu. No hi havia, en realitat, cap centre d'interès visual.

Això no vol dir que els lectors de La Vanguardia deixessin de llegir-la i de comprar-la, encara que durant els primers anys d'aquesta dècada sí és cert que trobem una certa davallada, fruit també, sens dubte, de la crisi econòmica general i la desconfiança en la vida política.

²¹. Armentia, 1991: 504.

Enfront d'aquesta proposta tradicional de diari, l'equip que comença a treballar en el disseny de La Vanguardia del futur, compost, recordem, per Francesc Noy, Josep Maria Casasús, Carles Pérez de Rozas i Manuel Lamas, es planteja un programa de treball per dur a terme unes bases decidides pel quadre directiu de l'empresa i que es fonamenten en la renovada capacitat de la pròpia infraestructura tècnica, la capacitat dels professionals, la realitat del mercat i les previsions de futur del sector.

Ja el Conde de Godó havia assenyalat mesos abans de l'aparició del nou model que el seu diari ja havia canviat: "si comparem La Vanguardia actual amb la de fa dos anys, no s'assemblen ni en pintura" va dir al periodista Vicent Sanchis²².

I hi proposava una línia de treball amb un tempus ben prudent i que a la llarga s'ha mostrat intel·ligentment efectiu: "La gran habilitat d'un diari que canvia és que el primer dia sigui d'una manera i, el darrer, d'una altra, sense que els lectors se n'adonin, s'alarmin"²³.

Per a l'editor de La Vanguardia, el nou diari hauria de recordar l'antic. El format seria el mateix, reduint els espais en blanc, però no la taca, "tret d'un 7% que perdrà el marge blanc".

²². Sanchis, 1988: 6-11.

²³. Sanchis, 1988: 6-11.

I sobre la sobrietat, el Conde de Godó deixava ben clar que mantenir-la no volia dir separar-se de l'estètica. I, finalment, assenyalava que s'estava treballant per fer un diari més visual, incorporant noves seccions: el producte seria més ordenat i més manejable.

La primera feina va ser posar en qüestió tot el que es feia a través de diferents trobades internes en les quals van col.laborar tots els directius de l'empresa TISA, el quadre de direcció de La Vanguardia i, lògicament, l'equip redactor del nou, futur, model. Les trobades van tenir caràcter de seminari i hi van col.laborar la Society of Newspaper Design i la Federació Internacional d'Editors de Diaris.

Les conclusions van ser el nord que va tenir l'equip d'estudis del nou projecte i poc després, l'any 1987, com hem apuntat anteriorment, es va signar el contracte amb l'estudi del dissenyador Milton Glaser, a Nova York.

Durant mesos, els nostres companys van fer diferents reunions amb la gent de l'altra part de l'Atlàntic. Cada cop que agafaven l'avió, s'enduien una maleta plena de diaris catalans i espanyols per al seu estudi. Els mesos de juliol i agost de l'any 1987 Casasús i Pérez de Rozas van romandre a la seu de Glaser.

Els fruits del seu treball els vam trobar, els estudiosos i el públic en general, el 3 d'octubre de l'any 1989.

vegem quins són els aspectes essencials del nou model de La Vanguardia tot recordant el que va escriure un dels directors del canvi, Joan Tàpia, el mateix dia en què va aparèixer la nova versió del diari: "esperamos una compaginación más moderna y unos titulares más aireados y ágiles (...) [más fotografías i gravats com a] poderoso instrumento para hacer comprender mejor y más a fondo un texto" i resumia que el diari donava a partir d'aquell dia "más papel, más servicios i más suplementos", tot això dins de la mateixa entrevista a la que ens venim referint.

Aspectes essencials de la nova LA VANGUARDIA

Pel que fa a la portada, el públic es va sorprendre perquè portava color. Caldria tota una altra tesi per analitzar l'impacte que pot tenir el color per a la premsa en suport-paper com a possible sortida per incrementar les vendes i el prestigi davant d'una societat acostumada a rebre en directe fins a set canals de televisió polícroma. Fernando Lallana, Bernardo Díaz Nosty i d'altres estudiosos ja se n'han ocupat del tema, com he citat sovint.

Però el color no era altre cosa que la utilització intensiva de la tecnologia pròpia, en aquest cas de l'offset color.

Claredat lligada al classicisme de la Times

El públic va trobar un diari molt més llegible, més clar, fruit, sens dubte, de la utilització de la composició informàtica en tot el procés, des de l'infografisme fins al tractament de textos. S'empra la família Times com a element bàsic del text. En aquest sentit, la Times apareix en el text, entradetes, titulars, subtítols i peus de foto. En alguns casos, com a element de contrapunt, s'utilitza la família Futura, especialment pel que fa a logotips, signatures, epígrafs i notícies o elements secundaris del text.

La família Times és una família clàssica que, en aquest cas, combinada amb elements postmoderns, converteix el producte periodístic en un disseny avançat.

S'havia abandonat una característica històrica del diari a la qual podríem qualificar com a "línia de severitat" per donar entrada a una "lectura clara" més en consonància amb el caràcter mediterrani del públic i, per què no dir-ho, dels propis protagonistes de la producció. Aquest és un dels punts més interessants de destacar perquè va ser reconegut públicament en una trobada organitzada per l'AEDEMO, és a dir, la Asociación Española de Estudios de Mercado, Marketing y Opinión²⁴.

²⁴. La trobada es va fer els dies 12 i 13 de desembre de l'any 1990 i les dades van ser aportades en una ponència presentada per representants de La Vanguardia. Els elements que estem comentant procedeixen de documents interns del propi diari i que em van ser gentilment cedits per a tesi. Aquestes reflexions posteriors a l'aparició de la nova La Vanguardia formen part d'un nou volum, presentat al maig de 1991, que s'intitula La organización redaccional del nuevo diseño periodístico.

Un diari informatiu/interpretatiu i de serveis

Una altra de les característiques de La Vanguardia que va "renéixer" el 3 d'octubre de 1989, és la seva ampliació definitiva. Ja no estem davant d'un diari informatiu/interpretatiu, sinó que a més s'amplia cap al sector d'informacions de serveis, en consonància amb les expectatives descobertes entre el públic.

Els nous àmbits que es descobreixen al lector s'orienten cap a la medicina i la salut, els esports, el lleure, l'economia, la ciència, el motor, la gastronomia, els viatges, la llar, la informàtica i un ampli etcètera.

Sí que hem de dir que algunes d'aquestes parcel·les informatives ja apareixien a la "vella" edició, però no amb la treballada dissuasió de la nova versió, fent-les més atractives i, per tant, més eficaces, tant redaccionalment com publicitàriament.

Paper més que destacat serà, a partir d'ara, el dels suplementes especialitzats i sistemàticament periòdics, amb una gran responsabilitat per assolir el repte del canvi. El dilluns apareixerà "Casa y ambiente"; els dimarts, "Cultura"; els dimecres, "Salud y calidad de vida"; els dijous, "Fin de Semana"; els divendres, "Libros y exposiciones" (afegint-hi discos) i el dissabte, "Economía" i "Ciencia y Tecnologia". La qualitat de la impressió i del paper d'aquests suplementes els han fet molt apreciats entre un públic poc acostumat a fascicles tan

treballats.

Altres elements a destacar són els col·leccionables i una més àmplia comercialització del producte, fent-lo més competitiu.

Millores per als publicitaris

Pel que fa a aquest darrer aspecte, els publicitaris es troben amb un producte periodístic apassionant perquè els permet vendre els seus missatges amb més eficàcia. Aquesta eficàcia ve donada per la modulació de les planes --i dels anuncis--, la millora de la qualitat de lectura i una més treballada secció d'anuncis i de petits anuncis.

El color, a més de la portada, s'empra a les planes de l'interior, encara que gairebé en exclusivitat per satisfer la demanda publicitària.

El color de la portada dóna un toc d'originalitat i vida, trencant, a més, la grisor típica dels clàssics models informatius/interpretatius. La maquetació de la portada passa a ser horitzontal i l'element més important serà el gran títol que donarà personalitat al diari en un mercat que tan cuida aquests aspectes, especialment El Periódico de Catalunya, que els darrers anys s'havia acostat amb una certa perillositat als índexs de difusió del diari del carrer Pelai.

Una portada de ruptura

La portada --veure la plana següent-- és treballada amb titulars dels cossos 90 a 120, cosa que obliga a buscar titulars ben curts per no omplir tota la plana i cansar el lector, poc acostumat encara a aquest tipus de presentacions. Val a dir que aquest repte obliga a l'equip que confecciona la portada a seleccionar uns titulars de molt impacte, no catastròfics, que resulten molt eficaços pel que fa al gran públic.

• DESHIELO ENTRE GOBIERNO Y SINDICATOS • PÁGINA 71 •

LA VANGUARDIA

VIERNES, 22 DE DICIEMBRE DE 1989

Fundada en 1883 por don Carlos y don Bartolomé Godó

Número 34.805 65 ptas.

PERIL

De zapatero a "Conductor"

Nicolae Ceausescu cumplirá 72 años el próximo 26 de enero, pero es improbable que sea un aniversario como los anteriores, en compañía de su inseparable esposa, Elena, "amante del partido", "madre de la patria" y "espíritu guía de la ciencia y la cultura". La personalidad del dictador rumano es inseparable de la figura de su mujer, con la que comparte uno de los regímenes autoritarios más impresionantes del mundo y último reflejo del más rudo modelo estalinista. El régimen dictatorial de Ceausescu agrava la situación en una represión delirante e inutil de los aires de cambio y libertad que han atravesado las fronteras rumanas. El "genial periodista revolucionario" e "ingeniero casero", como fue definido en su reciente reelección como secretario general del P.R. rumano, cargo que ocupa desde 1965, agota en duda los últimos momentos de su militancia política, inculcada a los 16 años cuando, siendo aprendiz de zapatero, se enroló en el movimiento comunista juvenil. Su entrega al comunismo más ortodoxo le llevó a reunirse, a partir de 1976, todos los cargos posibles, convirtiéndose en "El Conductor" que, finalmente, ha conducido a su pueblo a la miseria.

Rumania se alza contra Ceausescu

El régimen se tambalea y endurece la represión • páginas 3 y 4

Una manifestación de apoyo a Ceausescu en Bucarest se volvió en su contra.

ÍNDICE

Sumario	2
Internacional	3
Pública	13
Opciones	30
Sociedad	33

REVISTA
 Encuentro:
 Las glorias
 y la muerte

SUPLEMENTO
 Libro
 Biografía final
 de Sigmund Freud

Deportes	41
Cultura y Espectáculos	47
Acontecimientos	64
Economía	71

112 PÁGINAS

Redacción y administración:
 Plaza, 28 (BARRIO) BARCELONA
 Teléfono 391.56.34. Telex: 124.142.1
 Telex: 34.338.14.781

Muere en Panamá un fotógrafo español tiroteado por soldados de EE.UU.

Endara toma posesión en medio del caos

Tropas norteamericanas en las calles de Panamá.

PANAMÁ. - Guillermo Endara tomó posesión ayer de la presidencia de Panamá en el ocupado palacio Legislativo, nombró a sus dos primeros ministros, Ricardo Arias Calderón y Guillermo Ford, y decretó el toque de queda. Entretanto, las tropas norteamericanas buscan al dictador Noriega, que ayer arengó a sus fieles por radio. El presidente Bush afirmó que "no me sentiré satisfecho hasta que lo haya entregado a la justicia". Fuentes estadounidenses informaron que se había apresado a mil quinientos panameños, entre los que se halla el teniente coronel Aquilino Siero, cuñado del dictador. Tanques norteamericanos cercaron las embajadas de Cuba y Nicaragua en una operación calificada como rutinaria y, como respuesta, cañeros nicaragüenses rodearon la sede estadounidense en Managua. En la capital reina un enorme caos, con francotiradores de los "batallones de la dignidad" hostigando a las tropas ocupantes y millares de ciudadanos dedicados al pillaje. Un fotógrafo de "El País", Juan Antonio Rodríguez, murió al ser tiroteado por soldados estadounidenses un grupo de periodistas entre los que se encontraba Maruja Torres, del mismo periódico, que resultó ileso. PÁGINAS 6, 7 y 8

Juan Antonio Rodríguez

els serveis, com ara la programació de ràdio i de televisió, el temps i d'altres serveis. Les necrològiques, una secció d'anuncis tan llegida, segueix en el bloc principal del diari.

L'estructura de les informacions

Les informacions són una mica més curtes que en el model anterior --com demostrarem en l'estudi del treball de camp-- i estan compostes en tipus del cos 9,5 amb interliniat d'un punt més, és a dir, del 10,5, i família Times New Roman. Amb aquesta fórmula la legibilitat és ben evident. La Vanguardia ja és més clara amb aquesta simple reestructuració.

Pel que fa a les informacions jeràrquicament destacades, s'obren amb una entradeta de tres o quatre línies i les seves dimensions estan en funció del columnatge total del text. Aquesta entradeta anirà centrada si el text ocupa les cinc columnes d'una pàgina, per a la qual cosa destaca pels blancs que es deixen al costat.

Apareix una nova modalitat de subtítols, els "destacats", que junt amb els titolets de text, o ladillos, generen un aspecte global més atractiu del text, objectiu perseguit per l'equip redactor del projecte de remodelació.

Vet aquí tota una lliçó de preocupació per un dels aspectes més importants que té la lectura de diaris: el factor de dificultat que ve donat perquè molt pocs lectors romanen hores i hores

llegint sense cap interrupció. El més normal és, precisament, el contrari, és a dir, el més normal és la manca de concentració.

Casasús és un clar partidari de la ruptura de la simetria quan diu que

"frente a la línea de diseño periodístico simétrica, gris y uniforme del pasado decenio, el modelo que se impuso a finales del pasado decenio, el modelo rediseñado de La Vanguardia se inclina por un diseño más vivo, asimétrico y de contraste, más claro, de inspiración mediterránea" ²⁶.

La primera plana d'algunes seccions disposa en la part superior d'una línia de sumaris. Es tracta, potser, de les seccions més llegides: "Sociedad", "Deportes" i "Economía" (veure plana següent).

²⁶. Casasús, Josep Maria, "La renovación de La Vanguardia", Adgràfica, núm.1, p. 14.

LA TERCERA 28

Sociedad

26

Económicas e Industriales copan la demanda laboral de titulados

(ENSEN 40)

POTENCIAL DE EMPLEO CASI DOBLO

Oportunidad

El 80 por ciento de las empresas de demanda laboral de titulados de las carreras que se abren en la próxima edición de las Escuelas, Empresariales e Ingeniería Industrial.

Oportunidad

El 80 por ciento de las empresas de demanda laboral de titulados de las carreras que se abren en la próxima edición de las Escuelas, Empresariales e Ingeniería Industrial.

Oportunidad

El 80 por ciento de las empresas de demanda laboral de titulados de las carreras que se abren en la próxima edición de las Escuelas, Empresariales e Ingeniería Industrial.

LA TERCERA 43

Deportes

47

43

El atletismo catalán retrasa la solicitud para entrar en la IAAF

(COC)

El COC cree necesaria una acción conjunta de varias federaciones

La Federación de Golf arrebató el COOB

Alabanza por las declaraciones de algunos miembros del COH.

LA TERCERA 71

Economía

71

Optimismo tras la reunión de Felipe González con Redondo y Gutiérrez

Solchaga dirigirá la mesa de concertación con los sindicatos

Previsiones y cartas bajo la manga

CC.OO. considera fundamental la creación del Consell Econòmic i Social de Catalunya

Les seccions de política només duren un text amb forma d'entrada global.

Joan Tàpia volia que la nova La Vanguardia fos un diari fàcil de llegir:

"Esperamos que una compaginación más moderna y unos titulares más aireados (...) faciliten la doble lectura que se exige a un diario de finales de siglo. Una primera lectura rápida, básicamente de titulares y de leads informativos, que les haría comprender en pocos minutos lo más importante de lo que pasa en el mundo y la valoración que de estos hechos hace una redacción preparada de casi doscientos profesionales (...). Y después, una segunda lectura, documentada y más en profundidad, de aquellos hechos o temas que le interesen más"²⁷.

La imatge, molt més acurada

D'un ús de fotografies i d'il·lustracions més aviat restringit durant la dècada dels vuitanta fins al moment del gran canvi, La Vanguardia passarà a convertir-se en un diari gràfic i infogràfic mercès als canvis tecnològics. Encara que aquest aspecte és un dels que he de desenvolupar durant l'estudi de les dades que ens oferirà el treball de camp, sí es pot avançar que l'adquisició

²⁷ Tapia, J. "La ambición de un nuevo rostro", La Vanguardia, supl. esp., p. 5.

de la rotativa Wifag Of-07 ha possibilitat un gran canvi en el rotatiu del carrer Pelai.

El Doctor Armentia Vizuite ha realitzat a la seva tesi un petit estudi en el qual demostra que del 9,47% de la superfície de La Vanguardia dedicada durant el mes de març de 1989 a reproduir il·lustracions s'ha passat al 10,38% un any més tard. Curiosament, malgrat que el percentatge semblaria minúscul (parlem del 0,91%), la sensació global de l'impacte d'aquest increment és molt superior subjectivament parlant. L'objectiu de l'equip que ha estudiat el nou model sembla assolit.

L'explicació pot venir donada pel fet que a la vella La Vanguardia les fotografies estaven molt concentrades a les planes de gravat al buit --portada i contraportada--, mentre que ara estan disperses per totes les pàgines.

A més, les il·lustracions s'utilitzen també com a elements de descans, paral·lelament als destacats i titolets, col·locant-les als inicis de la informació, entre el titular i el text de la notícia i/o reportatge.

Dins de les il·lustracions, La Vanguardia fa una clara juguesca a favor dels infografismes, prou definida en els capítols introductoris d'aquesta tesi.

Trobarem infografismes a totes les seccions i en relació directa a la notícia. Aquests elements no seran peces d'ornat, sinó part

de les notícies explicades a través de mitjans electrònics i programes informàtics molt perfeccionats.

La paginació de la nova LA VANGUARDIA

Amb la nova La Vanguardia a la mà, exactament amb l'edició del 22 de desembre de l'any 1989 que hem fet servir durant l'anàlisi aleatòria, ens podem adonar que la paginació ha canviat substancialment respecte a l'anterior.

Inicialment abandona la distribució mixta temàtica/geogràfica per decidir-se per la temàtica en general amb l'excepció de la secció d'internacional. Però ja no trobem les seccions dedicades a "España", "Barcelona", "Cataluña" o "Comarcas".

La paginació ens ofereix un primer bloc polític ("Internacional" i "Política"), incloent en aquesta última la informació de tot l'Estat espanyol, sense fer distincions entre el Principat i la resta de l'Estat.

Les opinions estan concentrades, excepció feta del comentari del director que surt a la plana 2 (veure la pàgina següent).

La gran secció de "Sociedad" inclou temes socials, d'ensenyament, medi urbà, medi ambient, successos, tribunals i un llarg etcètera, fins la secció d'anuncis necrològics, que no perd la seva posició central en aquest diari.

D'alguna manera la secció de "Sociedad" es converteix en una macro-secció de l'estil dels diaris populars. Aquesta seria

(comentari del director)

Edició del 22.12.89

Pàg. 2

Bucarest y Panamá

LA política internacional manda. El ocaso del comunismo de la dinastía Ceausescu en Rumania y la difícil situación en Panamá relegan las noticias españolas a un segundo plano. Hasta el extremo que la reunión de portada de "La Vanguardia" fue ayer fue una de las más acaloradas de los últimos meses. Hubo que relegar al cintillo una noticia que, cualquier otro día, hubiera abierto el diario: el deshielo en la reunión de Felipe González con UGT y CC.OO., a los pocos días del aniversario de la huelga del 14-D.

Lo más importante fue ayer el inicio de desmoronamiento del régimen de Ceausescu. En Bucarest, una convocatoria de apoyo al dictador se transformó en manifestación hostil. El ejército disparó. En todas las ciudades hay grandes

protestas y en Timisoara —donde el domingo hubo un baño de sangre— la policía ha huído. En Panamá, la intervención americana para echar a Noriega, el hombre del narcotráfico, se ha hecho a destiempo. Cuando el dictador se negó a reconocer la victoria de la oposición en las urnas hubiera sido justificable. Ahora, no concluye con la rapidez necesaria y el país vive el caos y la violencia. En este clima, fatal para la democracia, un gran fotógrafo de prensa, el español Juan Antonio Rodríguez, ha muerto en un tiroteo. Víctima de su dedicación y de la ineficacia culpable de la primera potencia del mundo.

JUAN TAPIA *Director*

Los estudiantes de Leipzig aclamaron a Mitterrand 10

El PP denuncia la burocratización de la Generalitat 17

El atletismo catalán no se independizará 41

Optimismo tras la reanudación del diálogo social 71

Los países industrializados crecerán menos 73

INTERNACIONAL

Las investigaciones del comunisto italiano critican duramente al líder del PCI, ya que creen que el consumismo sin límite...

Patricia Ayleva, presidente electo chileno, se reunió con el general Augusto Pinochet en su primer intento para conseguir una transición ordenada...

OPINIÓN

El PSOE analiza el retroceso del partido en el tejido social, demostrado en las últimas elecciones celebradas...

La oposición, excepto el PP, no acudió a las votaciones para elegir los presidentes de las comisiones parlamentarias...

Narcís Serra, ministro de Defensa, pidió ayer a la sociedad que se solidarice con el Ejército...

La familia Villamediana piensa que el industrial secuestrado podría ser utilizado por ETA como "reña para el diálogo"...

Los simanos d'esperança podran actuar como policia judicial según el acuerdo entre Gobierno y Generalitat sobre desahucio y financiación de la policía autonómica...

Bucarest y Panamá

La política internacional manda. El caso del comunismo de la dinastía Ceausescu en Rumania y la difícil situación en Panamá...

protestas y en Timisoara -donde el domingo hubo un baño de sangre- la policía ha buido. En Panamá, la intervención americana para echar a Noriega...

JUAN TAPIA Director

CULTURA Y ESPECTACULOS

Lluis Armel, primer teniente de alcalde del Ayuntamiento de Barcelona, sustituirá a Leopoldo Rodó en la presidencia ejecutiva de Olimpiada Cultural 47

Leopoldo prepara el final de una etapa que quiere celebrar con una gran despedida, hoy y mañana, en el Palau de l'Esport, cofrades de una triunfal gira de conciertos por España 47

"Ante a'breves el Palau" es el eslogan con que esta popular cantante española acido en Filipinas afronta su tanda de tres recitales en el Palau de la Música Catalana, los días 28, 29 y 30

Carretera 63 e 64

ANUNCIOS CLASIFICADOS

64 e 67

ECONOMÍA

La pugna por el control del REV continúa, y ya hay constancia de que la anómala situación afecta a la marcha de la entidad, ya que algunos empleados se han negado a aceptar órdenes de sus jefes 73

El Consejo de Ministros de la CE aprobó ayer el reglamento sobre el control de grandes fusiones y adquisiciones de empresas 74

Lucha por el mercado catalán de sistemas parabolizantes, tras la denuncia presentada por Tagra contra Tedi SA por infracción de la propiedad industrial e innovación 78

LA VANGUARDIA de hoy tiene 172 págs. (34 de información general, 13 de suplemento y 16 de Revista)

OPINIÓN

"El no començament i Amèrica" es un artículo de Ernest Lluch donde explica que con los cambios que se producen en el Este europeo, es normal que cambie el rumbo de la política interna norteamericana 31

Engeñer Gay analiza en "Abogacía y democratización" la situación de los profesionales del derecho a partir del polémico congreso de Palma de Mallorca 31

EDITORIALES Ramoneda, con la sangrienta represión ordenada por Ceausescu, y la muerte de un fotógrafo español durante su trabajo en Panamá son objeto del comentario editorial de hoy 30

BOVEDAD

Enfermedades, Emprestarisme i Ingegneria Industrial son las licenciatarias más solicitadas en las demandas de trabajo que aparecen en la prensa 38

Libros 100. El halazgo de un manuscrito de Sigismund Freud, ahora editado en España, y la biografía que Peter Gay nos ofrece de este científico, nos ayudan a comprender la vida que traslucen del padre del psicoanálisis, cuya vida y obra quedara ahora salizada 6 y 7

EL SUPLEMENTO. El halazgo de un manuscrito de Sigismund Freud, ahora editado en España, y la biografía que Peter Gay nos ofrece de este científico, nos ayudan a comprender la vida que traslucen del padre del psicoanálisis, cuya vida y obra quedara ahora salizada 6 y 7

LA GALLERIA MANGRIT cumple quince años, motivo por el que se ofrece una exposición que, más que un resumen del arte español de tres siglos y de balances propios, resume el cierre de una etapa 18

LA REVISTA. El suceso por cierre de los españoles compra lotería para el sorteo de Navidad 1 e 3

LA REVISTA. El suceso por cierre de los españoles compra lotería para el sorteo de Navidad 1 e 3

TIEMPOSORTOS. Mayor inversión a partir de la tarde con lluvia en los Pirineos 16. Sorteos: ONCE, Trío y Lotería Primaria 16

Un virus informático suavo, detectado la pasada semana en Gran Bretaña, ya ha llegado a nuestro país, amenazando al casi medio millón de ordenadores personales (PC) instalados en España 30

La cabra ladrona del Prnt de Llobregat ha sido "denunciada" por la policía tras una espectacular persecución por el mercadillo donde iba a "actuar" el animal adiestrado para robar tejidos 34

Neotécnicas 38

DEPORTES

El Jorndal ganó ayer al Real Madrid por 76 a 71 en partido de baloncesto de la Liga nacional, cuya clasificación encabezaba con los madrileños 42

Martorell ha sido anunciado por la FIFA como ex-chefo de la fase final de la Copa del Mundo en castigo por sus declaraciones sobre irregularidades en el sorteo del Mundial 43

PIANOS SOLO HASTA EL 22/12/89. Por la compra de un piano le regalamos un VIDEO VHS con mando a distancia o un T.V. COLOR con mando a distancia. AHORA ES EL MOMENTO! MUNTANER, 300 Barcelona BARRICENTRO Barroca del Vallès

A UN MES. En Letras del Tesoro y Deuda Pública con pacto de recompra Desde 2 millones Sin retenciones. Ejemplo de T.A.E. contratado el día anterior: 13'50%. Banco Pastor Entidad Delegada del Estado. 900 42 42 42

LA VANGUARDIA SUSCRIPCIONES POR TRIMESTRE. Cataluña y Baleares 6.300 pes. Carvas arribateras 4.200 pes. España 14.300 pes. Por quèdia 7.534 pes. Europa Anglia 17.400 pes. Occidente 45.812 pes. Amèrica 28.040 pes. PRECIO DE VENTA EN EL EXTRAORDINARIO. Francia, 8 francos franceses, Italia, 2000 lire, Gran Bretaña, 70 pence, Suiza, 2 francos suizos, Benelux, Portugal, 200 escudos, Grecia, 150 dracmas, y Bélgica, 45 francos belgas.

una concessió al gran públic.

Esports ve situat immediatament seguit de cultura i espectacles, malgrat que hi ha suplementes especialitzats ("Libros") i es parla de Televisió i de ràdio en el suplement "Revista".

Tanca el diari una de les seccions que a La Vanguardia, històricament, se li ha tingut més cura, la d'"Economía".

Ja no sols és la portada la que canvia de fesomia, convertint-se ja en una portada informativa, en portada "autèntica", sinó que les següents planes tenen un altra missió.

Efectivament, la portada, com hem comentat més amunt, passa a ser l'autèntica primera plana informativa del diari a diferència de bona part de la dècada, quan La Vanguardia imprimia les seves pàgines de folre amb gravat al buit, quan la plana amb el número 1 només tenia la missió de donar un toc gràfic a un contingut encara no anunciat fins la plana 3 o la 5.

A la primera plana de la nova versió d'aquest diari --comentada novament a la pàgina següent-- trobem un índex amb elements gràfics que recolzen el punt d'atracció cap a les pàgines especials: les planes de "Revista" i les de llibres.

La paginació continua amb la plana 2, on trobem un sumari molt complet del contingut informatiu del diari i, al mig de la plana, un comentari editorial del director, que inclou la seva signatura.

La pàginana ve encapçalada per una filera de fotografies amb un petit peu. Cal destacar la gran qualitat gràfica mercès a la nova rotativa Wifag 05. El peu d'aquestes il.lustracions no té més de tres línies i envia al lector a la plana corresponent de text.

La resta de sumaris ho són amb la forma d'un lead amb les primeres paraules en negreta. Els sumaris van per blocs seccionals i al bell mig d'ells trobem, en un requadre de filet fi, el contingut més destacat dels suplementos. En primer lloc, "Libros" i, en el segon, "Revista", amb la reproducció de les portades, la qual cosa ens vol indicar que ens trobem davant de suplementos autònoms, encara que no independents ja que formen part del bloc únic del diari i són servits com un tot al lector. Malgrat això, crec que el públic de seguida fa seva la lectura que, en realitat, La Vanguardia d'aquest dia està composta per tres volums.

Dos petits anuncis i un requadre informant del preu de les subscripcions tanca aquesta plana que anticipa el contingut del més important en sols cinc minuts de lectura. En realitat, podríem dir que es tracta de petits flash radiofònics. El lector amb pocs temps farà bon ús d'aquesta plana.

La paginació continua amb les diferents seccions del diari que es presenten per aquest ordre:

. Internacional / Política / Opinió / Sociedad / Deportes / Libros (suplement amb paginació pròpia i amb els següents títols de planes: Libros / Exposiciones / Discos), i segueix la distribució seccional amb

la segona part de Deportes / Cultura y Espectáculos / Clasificados (publicitat) i Economía.

En mig del bloc principal del diari trobem els dos suplementes. Es tracta de "Libros", amb paginació pròpia i que comporta tres subseccions: "Libros", "Exposiciones" i "Discos" i el suplement diari de la Revista (que es tracta també d'un suplement amb paginació pròpia que inclou les seccions de reportatges, "Barcelona sempre", "Astrología", "Televisión", "Radio", "La receta de...", "Día a Día", serveis diversos, "Pasatiempos" i "El Tiempo".

L'índex de la nova La Vanguardia, pel que fa a l'edició del 22.12.89 és aquest:

Secció	Plana
Portada	01
"Sumario"	02
"Internacional"	03
"Política"	13
"Opinió"	20
"Sociedad"	25
"Deportes"	41
"Cultura y Espectáculos"	47
"Anuncios clasificados"	66
"Economía"	71

Suplements:

"Libros"	12 p.
"Revista"	16 p.

Respecte a La Vanguardia de principis de la dècada, ens trobem amb una particularitat general: l'agrupació temàtica global a les seccions de "Política" y "Sociedad", la col.locació d'internacional després del sumari (un sumari realment informatiu) i l'elevació a categoria de suplement intern de les pàgines d'economia.

Hem d'assenyalar especialment la gran personalitat que adquireix "Sociedad" ja que inclou les antigues seccions de: Barcelona, ensenyament, "Cataluña" (comarques), religió (secció fixa durant anys) i successos.

En resum, la nova La Vanguardia ha assolit els objectius plantejats pels quadres directius de l'empresa ordenant els continguts, netejant la maqueta, dosificant les pauses, tenint cura de les imatges i potenciant l'infografisme. Tot això amb una lectura global més mediterrània i, si es vol, més "poètica".

(22.12.89)

INTERNACIONAL

En estos días, cuando se aproxima el centenario de la revolución rusa, el mundo se pregunta: ¿qué rol jugará el "Tank" en el futuro? ¿Será el símbolo de la fuerza o el símbolo de la debilidad? ¿Será el símbolo de la fuerza o el símbolo de la debilidad?

Los tanques de Ceausescu aplastan una manifestación en Bucarest

En varias ciudades la población robo armamento de soldados y policías. El ejército rumano se enfrenta a una gran manifestación en Bucarest. Los tanques de Ceausescu aplastan una manifestación en Bucarest.

Advertisement for Olivetti Olivetti typewriters. It lists models M250 AT and M300 3463X, and features like 'ESCRITURA OLIVETTI' and 'ofertandon UNION PCI'. A price of 169.900 is prominently displayed.

OPINIÓN

LA VANGUARDIA. Opinión section header and introductory text.

El ocaso de Ceausescu

El ocaso de Ceausescu. Text discussing the fall of the Ceausescu regime in Romania.

Bajo el fuego

Bajo el fuego. Text discussing military or political aspects of the situation in Romania.

REVISTA DE POLÍTICA

REVISTA DE POLÍTICA. Political commentary and analysis.

El comercio europeo

El comercio europeo. Text discussing European trade and economic issues.

(continuació de primeres planes de seccions)

POLÍTICA

El ministro de Economía por el presidente del Gobierno el general Suárez del PSOE. Sucesores expresan la voluntad de responder la iniciativa económica del diálogo y desde la responsabilidad de que el PSOE se ve a contar con muchos apoyos en su tarea de Gobierno, más allá de la mayoría.

González declara su optimismo al PSOE sobre el diálogo social

"Tengo la impresión de que ahora hay más posibilidades de acuerdo que hace un año"

COMITE FEDERAL

"Continuamos el diálogo institucional"

El ministro de Economía, Carlos Martínez Vázquez, declaró hoy a los periodistas que el gobierno del general Suárez sigue comprometido con el diálogo social y que el PSOE se ve a contar con muchos apoyos en su tarea de Gobierno, más allá de la mayoría.

El PSOE preside quince comisiones en el Congreso y el PP las de RTVE y presupuestos

CDS, IU y casi todo el Grupo Mixto se abstienen a las votaciones

Sociedad

26

Económicas e Industriales copan la demanda laboral de titulados

El mayor índice de los sectores de demanda laboral de titulados

Los sectores de demanda laboral de titulados se agrupan en la primera selección profesional en los sectores. En general, se ve a contar con muchos apoyos en su tarea de Gobierno, más allá de la mayoría.

Políticas de América

Dietsas para profesionales, técnicos y directivos

REVISTA CON EL ACTOR ROBERT GUILLIUME • PÁGINA 1

LA VANGUARDIA

REVISTA

REVISTA MUNDI FINE AUTOS DE ALTA

DÉCIMOS DE ESPERANZA

(continuació de primeres planes de seccions)

LA COMUNITAT 41

Deportes 47

El atletismo catalán retrasa la solicitud para entrar en la IAAF

El COC cree necesaria una acción conjunta de varias federaciones

La Federación de Golf amenaza con salir de COOS

Molestar por las declaraciones de algunos miembros del COE

Cultura y Espectáculos

Arnes, nuevo presidente de Olimpiada Cultural

Loquillo: "En mi próximo disco hablaré del universo masculino"

Economía 77

Optimismo tras la reunión de Felipe González, con Redondo y Gutiérrez:

Solchaga dirigirá la mesa de concertación con los sindicatos

Previsiones y cartas bajo la manga

CC.OO. considera fundamental la creación del Consell Econòmic i Social de Catalunya

EL PERIODICO, un diari informatiu/popular amb canvis continus

Com ja hem dit en el capítol corresponent a la història del diari del Grupo Zeta, nascut enmig de la crisi de la premsa barcelonina dels anys setanta i principis dels vuitanta, El Periódico de Catalunya apareix com un diari innovador el 28 d'octubre de 1978 amb les característiques pròpies d'un model de diari informatiu/popular, com ja van indicar Casasús i Roig a l'obra que he anat citant.

El model de diari informatiu/popular és una proposta de mitjà acomodada a un llenguatge permanent amb l'actualitat que imposen la ràdio i, especialment, la televisió; mitjans amb els quals comparteix bona part del seu públic.

D'alguna manera es podria dir que estan pensats perquè l'home que el compra pugui "llegir-lo" durant un viatge en metro o en autobús.

El seu format serà, doncs, el tabloide per la seva facilitat d'ús.

Ensems els diaris informatius/populars es caracteritzen per la seva dedicació urbana o metropolitana, d'aquí vindria l'explicació del seu èxit, en versió no híbrida, sinó simplement purament sensacionalista, als grans nuclis d'Anglaterra i d'Alemanya.

Aquesta fórmula tendeix a posar a l'abast d'un públic més ampli un plantejament de diari que és essencialment informatiu.

El model informatiu/popular intenta compaginar i harmonitzar les dues fórmules genuïnes bàsiques en què es recolza i sempre en funció d'uns esquemes molt racionalitzats prèviament. En general, com recorden Casasús i Roig, deparen uns resultats força estables.

El model informatiu/popular --alguns l'anomenen a l'inrevès-- "s'apropia dels recursos habituals de la compaginació sensacionalista", diuen Casasús i Roig²⁸. I això vol dir que en aquest model de diaris trobarem espectacularitat en els titulars i una millor situació dels gràfics.

La paginació respon a espais ben delimitats; és a dir, seccions fixes en llocs prefixats. Hi ha editorial i planes d'opinió ben diferenciats dels elements informatius. Aquesta és una característica pròpia dels models informatius/interpretatius i serveix per delimitar ben a les clares la intencionalitat del diari cap al lector.

Això sí, la secció d'opinió està realitzada de forma molt "digerible" o "llegible", si és que en els altres diaris no ho està ...

D'altra banda, les seccions fixes no informatives són cridaneres

²⁸. Casasús - Roig, 1981: 64.

i, fins i tot, un tema tan feixuc com l'economia és enfocat amb un prisma inèdit, especialment des del punt de vista dels interessos del ciutadà de classe mitjana.

La compaginació es fa de forma convencional, titulant amb normes pre-establertes i respectant els peus de foto com a elements informatius.

La paginació, a l'igual que els models informatiu/interpretatiu, dona el primer bloc de planes a la informació política i de societat, relegant per al final els esports i els espectacles i d'altres seccions complementàries.

Les seccions s'agrupen per afinitats temàtiques i/o geogràfiques, sempre segons uns paràmetres fixos.

L'element informatiu serà curt o fragmentat en una informació principal i diverses de secundàries i totes elles en la mateixa pàgina, ja que es considera que no es pot remetre el lector a mantenir la lectura d'una notícia unes planes més enllà. Per això, les portades amb text no proposen textos trencats.

D'exemples en tenim diversos a la premsa de l'Estat espanyol: Diario 16²⁹, El Periódico de Catalunya, Tele/eXpres (durant

²⁹. Aquest diari madrileny, amb ambicions d'incidir a la resta d'Espanya, és, per a Casasús i Roig, un rotatiu que ha tingut:

"la virtut remarcable de fixar un punt de referència acabat i coherent per a les fórmules híbrides que ja existien com a fruit d'una evolució que gairebé mai no havia estat regida per una racionalització dels

l'etapa de Miquel Angel Bastenier com a director, ja sota l'empresa de Sebastià Auger) i El Correo Catalán (que va experimentar un intent amb Llorenç Gomis com a director).

pel que fa a El Periódico de Catalunya, la seva autodefinició va venir donada per dos membres del seu staff quan deien que el diari estava a mig camí entre la premsa interpretativa i d'opinió (Le Monde i The Times) i la premsa regional francesa, molt localista³⁴.

Aquests periodistes hi afegien que el seu era un diari de lectura àgil, amb diferents nivells de lectura; el color, les grans fotografies i l'infografisme eren també elements informatius com el text i la portada era el resultat de combinar el model pòster (fotos i titulars a tota plana) amb el model clàssic de titulació i textos.

La portada és un clar exemple de caracterització i de personalitat d'aquest model híbrid de diari que, pel que sembla, ja podria assolir nom propi. Efectivament, malgrat la definició de Casas i Jorba, la realitat és que la portada de El Periódico de Catalunya tendeix generalment a oferir una imatge molt més propera a la dels diaris populars i sensacionalistes que no pas als informatius, encara que els continguts sí que ho estiguin

problemes i de les solucions".

I hi afegien que Diario 16 havia estat un prototip per a altres diaris. (Casasús - Roig, 1981: 65-66).

³⁴. Resumeixo, de l'aportació d'Antoni Cases, director adjunt, i de Rafael Jorba, subdirector d'informació, el suplement de El Periódico de Catalunya del 30.10.88, p. 48-56.

més.

Forma d'un model i contingut de l'altre, podria dir-se. El problema, però, és trobar la mesura exacta en el producte resultant. Les vendes del diari del Grupo Zeta permeten parlar d'un èxit més que acceptable.

Una altra definició que també resulta admissible és que aquests diaris tenen "la filosofía de decir una sola cosa y decirla bien alto"³⁵ i El Periódico de Catalunya sembla que segueix aquesta consigna, com veurem més endavant.

Casasús i Roig deien a principis de la dècada dels vuitanta que un bon model de portada era la de Diario 16, i també la de El Periódico de Catalunya³⁶.

Com era EL PERIODICO DE CATALUNYA a principis dels 80

Aquest exemple de model híbrid ha anat experimentant, de forma imperceptible, successives modificacions en la presentació; però ha estat constant mercès a la dinàmica de la pròpia direcció del mitjà i al fet de formar part d'un grup en permanent evolució empresarial.

Comparem, per un moment, dues portades amb 10 anys de diferència,

³⁵. Evans, 1984: 38.

³⁶. Casasús - Roig, 1981: 65.

la del 23 de desembre de 1980 i la del 22 de desembre de l'any 1989 (veure plana següent). Capçaleres diferents, famílies diferents, maquetació no coincident i distribució poc similar.

Doncs bé, si ens hi fixem, encara hi ha trets substancialment idèntics en els plantejaments entre l'una i l'altra: un sol tema informatiu destacable de grans dimensions; els elements gràfics són remarcables i s'abusa dels subtítols, a més d'oferir diferents elements informatius en ambdues planes.

Edicions del 23.12.80 i 22.12.89

EL PERIÓDICO de CATALUNYA

El "gordo" (60.076) le quita penas al pueblo de Dolores

Más de 60.000 habitantes en una localidad alcañonesa de 6.000 habitantes

- El Síndic proclama "Martín" en el aniversario de Mallorca
- Catalunya vivió a guisa de fiesta por la llegada
- El servicio del Estado, millonario

La niña de 11 años estrangulada con su muñeca en Ripoll

El asesino trató de violarla

España pedirá a Francia la extradición de Pedro Barja

El gobierno español quiere que sea juzgado en España

La edición más lista

El periódico más leído en España

el Periódico

Una manifestación bumerán se agita contra Ceausescu

Una manifestación popular estalla en Bucarest y los estudiantes se retiran de Timisoara y la ciudad se agita causando numerosas muertes y heridos. El Ejército se retira de Timisoara y la ciudad se agita causando numerosas muertes y heridos. El Ejército se retira en menos de un mes de un conato pro libertad

Gobierno y sindicatos reabren la senda del diálogo

El Apuntamento permitirá que se retire el estado de guerra

El director de policia en visita inspectiva los logros del año

El Apuntamento permitirá que se retire el estado de guerra

El director de policia en visita inspectiva los logros del año

Diversos autors consideren que El Periódico de Catalunya ha canviat, marcant distàncies, des del principi fins ara ja que no és tan sensacionalista ni estrident. No és que discrepi del tot, però sí matisaria que les distàncies no són tan grans com assenyalen. Amb aquest suggeriment estaria d'acord el Doctor Armentia Vizuite quan assenyala que el model actual del rotatiu capdavanter del Grupo Zeta encara es basa en les propostes inicials de Pérez de Rozas, Vilches i el primer, i actual, director, Antonio Franco³⁷.

A principis dels anys 80 El Periódico de Catalunya era un diari imprès en els tallers de l'empresa Editorial Mencheta que, com ja hem dit, oferia uns serveis de no gaire qualitat.

Potser això serà digne de tenir en compte com a elements que matisaran les característiques d'aquest diari en funció dels següents punts:

- . Portada (numèrica, gràfica/textual)
- . Ordenació per seccions
- . Criteris de maquetació
- . Ordenació de l'espai de la plana
- . Funció de la imatge (fotografia/infogràfics)

Portada única i informativa a principis dels vuitanta

Som, quan analitzem l'edició del 23 de desembre de 1980 --dia que

³⁷. Armentia, 1991: 412.

també ens ha servit com a mostra per estudiar les característiques de La Vanguardia--, davant d'una portada tipus pòster, fent servir la definició de Harold Evans³⁸; és a dir, davant d'una plana informativa basada en titulars i fotografies i que pot incorporar petits textos explicatius que no remetent al lector a seguir llegint a l'interior per mantenir la lectura perquè són, en realitat, un resum de la notícia, una mena de lead.

La portada del 23 de desembre de l'any 1980 (en la pàgina següent) ens ofereix tres notícies destacades i un resum sumarial sense títols en el qual les paraules claus estan en

³⁸. Evans, 1984: 67.

negreta. Aquest és el cas, per exemple, del tercer paràgraf del sumari on destaquen, intel·ligentment, les paraules "rehenes-24.000 millones de dólares-Washington".

La portada de El Periódico de Catalunya té un tema principal i la resta són secundaris. En aquesta edició trobem que els espais més destacats han estat destinats a temes populars (la loteria, un escanyament i un succés), mentre que la llista sumarial conté només notícies polítiques.

A destacar la gran rellevància dels filets i corondells, la negreta dels subtítols de la principal notícia i l'ombrejat del bloc de subtítols en bandera.

El color ha estat bàsic en aquest diari, tant pel que fa a la capçalera en vermell, com a les fotografies, que malgrat la seva inestable qualitat sí que feien sobresortir el producte respecte de la competència.

La capçalera mereix una atenció especial

La capçalera de El Periódico de Catalunya combinava a principis dels vuitanta dues tendències. D'una banda, les paraules EL i PERIODICO eren en caixa alta, però amb la "o" accentuada, com per trencar la simetria dels límits superiors que sols quedaven arrodonits pels punts de les "i".

Al contrari, la segona part de la capçalera "de CATALUNYA" quedava prou amagada sota les anteriors trencant, junt amb el pal de la "P" (de PERIODICO) el filet fi que dóna suport al bloc i que encaixa, amb un altre filet inferior, el preu, l'any, el número i el nom del director. Curiosament no apareix ni l'any (sols s'indica que és l'"Año III" i tampoc es fa esment del grup empresarial que hi ha al darrera).

Respecte a la data, trobem aquesta mancança com una incorrecció històrica ja que els historiadors han d'obrir les planes interiors per assabentar-se de l'any que tenen entre mans. Sols el dia de la setmana i el del mes apareixen a la banda de la dreta. Això canviarà.

La part superior de la portada està partida en dos. Per una banda la capçalera a color (vermell), a cinc columnes, i a la dreta, el requadre sumarial amb els elements que he comentat al paràgraf anterior.

Més endavant la capçalera de El Periódico de Catalunya apareixerà canviada en quatre ocasions més. Efectivament, el mes de març de l'any 1983 (l'evolució de les capçaleres de El Periódico de Catalunya queda reflectida en la plana següent) la capçalera passa a imprimir-se en negatiu, mantenint la data del dia de la setmana, el dia del mes i el mes junt amb el requadre sumarial.

Tres mesos més tard s'incorpora un element de color a la banda dreta, amb unes franges que recorden la composició de la bandera

catalana, però en nombre més alt.

Capcaleres de El Periódico de Catalunya

EL PERIÓDICO

de CATALUNYA

LOTERIA
Lista oficial en página 20

EL PERIÓDICO

de CATALUNYA

AÑO VI / 1983. - Número 1.539 60 ptas.

Director: Ginés Vivanco Sámpér

EL PERIÓDICO

de CATALUNYA

BARCELONA 192

AÑO VIII / 1985. - Número 2.406 100 ptas.

Director: Enrique Arlas Vega

el Periódico

de Catalunya

PESETAS

Primer Plano
Tel. Urgell 71-73
Fax 451 22 22
1211046
Fona 08011

VIERNES 22
diciembre de 1989

Año XII. Número 3 854
DL: B 36 860-1978
Director: Antonio Franco

Grupo Z

dins d'aquest, un mig cercle que conté el dia de la setmana, el dia del mes i el mes.

Dos anys més tard, el desembre del 1985, aquesta capçalera serveix de base per a donar suport a la candidatura dels Jocs Olímpics de Barcelona, afegint-hi l'anagrama dissenyat per l'oficina encarregada per l'Ajuntament de Barcelona per aconseguir l'organització dels Jocs Olímpics. Aquest afegit va ser retirat quan la ciutat va resultar l'elegida pel Comité Olímpic Internacional.

El darrer canvi a la portada va ser fet cap a finals de la dècada dels vuitanta, l'any 1989. El principal, al nostre parer, ve donat pel canvi de color de la capçalera, que s'enfosqueix deixant el vermell pujat per passar a un vermell fosc, gairebé morat. A més, desapareixen les franges de la dreta, la capçalera passa a tenir sis columnes i la data apareix amb tots els elements, afegint-hi el número del Dipòsit Legal i, per primera vegada, el nom del grup editor, "Grupo Z".

Però hi trobem més canvis: sols es manté en caixa alta la "P" i la resta de les lletres de la primera part de la capçalera s'imprimeix en caixa baixa. La segona part de la capçalera, "de Catalunya", s'inclou verticalment entre la "l" i la "p".

En resum: s'horitzontalitza la capçalera en un intent d'estilitzar-la que, en realitat, no sabem si van aconseguir perquè més aviat resulta que "taca" més la part superior de la

portada, la qual cosa ens fa pensar que no era el propòsit inicial de l'equip directiu. Això sí, la portada guanya en elegància, però perd en vistositat pel canvi de color de la part superior.

Les famílies de El Periódico de Catalunya

Tant a la portada com a l'interior, el tipus de lletra emprat sempre ha estat la Helvètica de 1958, decisió reforçada a partir del 1985 amb la seva aplicació a títols i subtítols. Aquesta família tipogràfica va "conquerir", fins i tot, la capçalera del diari des del 1988.

El bloc de titulació (el titrage, que diuen els francesos), titulars, avant-títols, i subtítols apareixen en Helvètica. També ho fan els titolets de text, els sumaris i els peus de fotos. Els cossos dels titulars van des dels 18 punts fins als 80.

La cursiva només s'empra en els titulars dels elements d'opinió, amb un clar intent de no confondre el lector tot donant rellevància al component de diari "informatiu" d'aquest híbrid. Aquests elements del diari van, molts cops, no justificats a la dreta, una altra identificació del component "informatiu".

Les sis columnes de text es componen en caràcters de 9,5 punts amb un interliniat d'un punt més, la qual cosa fa que el diari sigui molt fàcil de llegir i que les notícies tinguin menys

línies.

ordenació per seccions (geogràfica i temàtica)

Aquest diari ha tingut cura des dels seus inicis de la secció de serveis. La plana 2 de l'edició que hem començat a analitzar (23 de desembre de 1980) és una clara mostra de l'interès dels seus directius per atreure l'atenció del públic a través d'unes pautes fixes, desimboltes i de gran utilitat.

En la pàgina que comentem (vegeu-la en la plana següent) hi trobem des de seccions informatives com el temps, l'agenda cultural informativa-pura i informativa-comentada (a una columna a l'esquerra, la primera i al bell mig la segona, a càrrec de Josep Maria Carandell) i l'agenda de serveis farmacèutics, telèfons d'emergència i la loteria dels cecs. A més s'hi afegeixen dos elements frívols: una tira de còmics que va aconseguir una gran popularitat i l'horòscop de Rafael Lafuente. A dalt, a la dreta, una petita recepta culinària.

El mapa del temps és un clar exemple d'infografisme que, més endavant, arribarà a crear escola.

En la plana s'utilitzen recursos tipogràfics de corondells, requadres, filets i els títols de les seccions van en caixa alta, tipus rodó.